

Hieronder volg besluite, asook 'n studiestuk van die Algemene Sinode (AS) oor die doop.

Die AS het die besluite geneem by die AS van 2011, 2013 en 2015. Hierdie besluite is in 2019 herbevestig (AS 2015 Notule Appendiks 1.6, Punt 72, 1 en 2).

Die studiedokument is deur die Taakspan vir Leer en Aktuele Sake (ATLAS) met die oog op die AS van 2013 opgestel en die AS het die dokument aanvaar.

Die titel van die 2013-dokument is veelseggend: "Die Samehang van die Sakramente in Verbondsteologiese Perspektief". Dit verduidelik die NG Kerk se oortuiging, soos reeds in 2011 geformuleer, dat die Verbondsdoo die grondwaarheid van die Evangelie uitdruk, naamlik "dat God se genade en trou te alle tye ons gelowige aanvaarding daarvan voorafgaan en selfs omsluit".

DOOP

2011 Besluit:

Besluit van die Algemene Sinode (AS) van 2011 (Notule Bladsye 163-164)

DOOP (vgl Agenda Bekrywingspunte B.1 en B.2 bl 291; T.10.1 pt 2.2; Notule Dag 3 bl 92, 93)

1. Die Algemene Sinode bevestig ons gereformeerde oortuiging dat die Verbondsdoo uitdrukking gee aan die grondwaarheid van die Evangelie dat God se genade en trou te alle tye ons gelowige aanvaarding daarvan voorafgaan en selfs omsluit.
2. Die Algemene Sinode vra daarom kerkrade en predikante om die gereformeerde verstaan van die verbondsdoo met oortuiging en deernis te verduidelik en te bevestig, ook aan lidmate wat ander oortuigings oor die doop huldig.
3. Die Algemene Sinode gee terselfdertyd erkenning aan die feit dat Christelike kerke nie almal dieselfde Doopbeskouing huldig nie, maar dat ons nogtans saam met mekaar deel uitmaak van die Kerk van Christus.
4. Die Algemene Sinode gee dankbaar erkenning aan lidmate wat ten spyte van hulle ander verstaan van die doop steeds lojaal bly aan die kerkverband en wil hulle verseker dat hulle 'n geestelike tuiste in die NG Kerk het.
5. Die Algemene Sinode vra opreg verskoning vir lidmate wat op een of ander wyse rondom die doop seergekry het, en nooi hulle uit tot onderlinge gesprek waar daar op pastorale wyse saam oor die saak gesels en gebid kan word.
6. Die Algemene Sinode verseker lidmate wat die NG Kerk vanweë hulle doopverstaan verlaat het, dat die NG Kerk 'n geestelik tuiste wil wees vir alle kinders van die Here en nooi hulle hartlik uit om hulle regmatige plek in hulle plaaslike NG gemeente in te neem en saam te werk aan die koms van God se koninkryk.

Uit AS 2013 Agenda, Punt A.10.2, Bladsy 93 e.v.

2013 Dokument

DIE SAMEHANG VAN DIE SAKRAMENTE BINNE VERBONDSTELOGIESE PERSPEKTIEF

Die opdrag van die Algemene Sinode (AS 2011) om iets op skrif te stel rondom die vraag na die samehang van die sakramente (vanuit die perspektief van 'n Verbondsteologie) het voortgespruit uit twee verslae wat voor die sinode gedien het, te wete die ADGO-verslag oor die moontlikhede en voorbehoude van 'n praktyk van doopviering en 'n verslag van ATLAS rondom Vraag en Antwoord 80 van die Heidelbergse Kategismus, wat handel oor die Roomse mis. Reaksie op die ADGO-verslag by wyse van 'n beskrywingspunt van die gemeente Vryheid-Wes (rakende doopherrinnering en rituele) is ook deur die taakspan in behandeling geneem en verreken in die opstel van die verslag.

1. VRAAGSTELLING

Die uitgangspunt van die taakspan wat verantwoordelik is vir die verslag, is dat die relatiewe verselfstandiging van die sakramente ten opsigte van mekaar, verarmend inwerk op ons beskouing van die (aard van die) heil. Positief gestel: ons is van mening dat die saamhou van die twee sakramente in hulle onderskeie eienaardigheid, die algemene teologiese nadenke en die sakramentsteologiese nadenke in die besonder, ten goede kom met die belofte om by te dra tot die verryking van ons geloofsverstaan en gemeentelike praxis.

Daar kan historiese oorsake aangedui word vir die 'verwydering' wat binne Protestantse geledere ontstaan het tussen die sakramente ten opsigte van teologiese verstaan en gemeentelike praxis. Enersyds was dit die impuls van uitermatige klem op die rasonale waarin die ortodokse verstaan van die sakramente benadruk is. Dit het fikserend en verstarrend ingewerk en min ruimte gelaat vir die sakramente as (Woord)gebeure wat kerugmaties, dinamies en pastoraal-prakties troos en sekerheid 'vanuit 'n Ander oord' bemiddel. Andersyds het die Protestantse leerbeslissings in die konflik van interpretasie rondom die sakramente op twee (verwyderde) fronte aan die orde gekom. In die vraag rondom die betekenis van die Nagmaal is die kritiek van die Protestante¹ verwoord teenoor die teologie agter en die praktyk van die Roomse mis. In die vraag rakende die betekenis en praktyke rondom die doop is dit veral die Anabaptiste, en later Pentakostalistiese en Charismatiese groepe, wat die 'korrigerende' bydraes van die Gereformeerdes moes aanhoor. Dit bly ongekwalifiseerd tragies dat juis die sakramente as sigbare tekens van eenheid, heiligheid, katolesiteit en Christelikheid by uitnemendheid die verdelende faktor binne die huis van die Christendom geword het.

2. AANPAK EN OPBOU VAN DIE VERSLAG

Die verslag bestaan grondliggend uit twee dele. In die eerste deel word daar kortliks na die twee sakramente gekyk in die lig van die Belydenisskrifte. In die tweede gedeelte word die vraag na die samehang van die twee sakramente onder die loep geneem en belig aan die hand van enkele verbondsteologiese koördinate.

3. DOOP EN NAGMAAL BINNE DIE KONTEKS VAN DIE BELYDENISSKRIFTE

'n Mens se totale teologie word weerspieël in die wyse waarop jy die sakramente verstaan. Juis dáárom het die sakramentsleer in die brandpunt van die Hervorming gestaan. Eerste aan die orde is die vraag hoe belangrik die sakramente vir 'n mens is. Die NG Kerk word deesdae dikwels daarvan

¹ Binne Protestantse geledere was daar nooit 'n 'eenduidige verstaan' van die sakramente en met name dan die Nagmaal nie. Die veralgemenende opmerking moet nie die feitelike toedrag van sake rakende die meningsverskille wat bestaan het, versluier nie.

beskuldig dat die sakramente vir ons te belangrik is. Daar word bv deur sommige beweer dat ons reken dat as 'n baba eenmaal gedoop is, dan is die een se plek in die hemel verseker – ongeag. As dit waar is, is ons baie naby aan die sakramentsbeskouing wat die Rooms-Katolieke Kerk leer. Is die beskuldiging waar? Wat leer die NG Kerk regtig? Vir gereformeerdes staan die Woord altyd sentraal. Wyle prof. Flip Theron het dit eenmaal so gestel: “Die verkondiging van die Woord is nie maar net mededelings oor die heil nie – dit is mededeling van die heil.”

Wanneer 'n mens die Woord hoor én dit glo, het jy die ewige lewe, sou Johannes eeue gelede al gesê het (Joh. 5:24). By die Rooms-Katolieke Kerk het die Woord al meer en meer aan die sakrament ondergeskik geraak – sóveel só dat Woordbediening langamerhand verskraal is tot blote voorbereiding op die ontvangs van die sakrament. Gaandeweg word die sakrament die heilsmiddel by uitnemendheid en uiteindelik die uitsluitlike heilsmiddel.

Vier verwysings toon hierdie ontwikkelingsgang duidelik aan:

* Hugo van St Victor (c.1096 - 1141) leer: “'n Sakrament is die sigbare vorm van die onsigbare genade wat in die sakrament verleen word”.

* Petrus Lombardus (1100 - 1160) gaan 'n stappie verder: “Die sakrament beva t die genade en verleen genade aan diegene wat dit waardig die ontvang.”

* Dan kom die konsilie van Trente (13 Desember 1545 tot 4 Desember 1563). In kanon 7 word die ban uitgespreek oor almal wat ontken dat “... die genade altyd en aan almal, wat God betref, gegee word – ook al ontvang hulle dit nie behoorlik nie”.

* En in kanon 8 word die ban ook uitgespreek oor almal wat sê dat die genade “... nie ex opere operato in die sakramente verleen word nie, maar dat slegs die geloof in Gods beloftes genoeg is om die goddelike genade te verkry.”

Met die uitdrukking “ex opere operato” wil Rome min of meer die volgende sê: die Een wat in die sakramente werksaam is, is tog die Here self. En wat Hý doen, is immers goed gedoen en dit het effek. Dáárom deel die sakramente die volle heil mee. Vir Rome beteken dit dat die sakrament van die doop effektief al 'n mens se sonde wat hy/sy tot op daardie stadium gedoen het, afwas. Net so by die mis (nagmaal): die gebruiker kry effektief 'n stukkie van die Here se (ware) liggaam en 'n slukkie van sy (regte) bloed en daarmee saam uiteraard al die heil wat Sy liggaam en bloed inhou.

Die verskil van die gereformeerdes met Rome gaan geheel en al nie oor die objektiwiteit van die sakramente nie. Dit beteken dat die sáák waarom dit gaan in die sakrament glad nie afhang van die deugdelikheid van die bedienaar óf van die ontvanger van die sakramente nie.

Waar Rome egter sê dat: “...die volle GENADE altyd en aan almal, wat God betref, in en deur die sakrament gegee word – ook al ontvang hulle dit nie behoorlik nie...”, sal gereformeerdes sê dat: “die BELOFTE van al die Here se genade altyd en aan almal, wat God betref, gegee word – ook al ontvang hulle dit nie behoorlik nie. Die Skrif vra dat ons dit wat aan ons belowe word, moet gló.

Die sakramente werk nie buite die geloof om nie. Die sakramente se werking is vir Rome iets wat outomaties, vanselfsprekend gebeur: as dit aan jou bedien is, hét jy terselfdertyd alles wat die sakramente verteenwoordig of uitbeeld, ontvang. Die ontvanger se subjektiewe disposisie (geloof) speel géén rol in die verband nie. So 'n standpunt kan lei tot growwe onverskilligheid. Vir 'n gereformeerde is dit ondenkbaar - selfs heiligs kennis - dat die heil vanselfsprekend, buite die geloof om, aan enige iemand meegedeel kan word.

Die verskil gaan dus eintlik om die leer van die regverdiging deur die geloof alleen. Die sakramente word van Godswêë in alle erns en opregtheid gegee, maar mens deel nie in die seën daarvan as 'n mens dit wat die sakrament uitbeeld nie van harte glo nie. 'n Voorbeeld: Judas Iskariot het die sakrament uit die hand van die Here self ontvang, maar nie die sák of waarheid van die sakrament nie. Die saak, die waarheid van die sakramente is Jesus Christus self.

Opsommenderwys gaan dit om:

- * die verhouding tussen die Woord en die sakramente;
- * die vraag of die sakramente noodsaaklik is vir die heil;
- * die korrelasie tussen geloof en die sakramente.

*Die AS van 2013 het 'n vierde punt hier bygevoeg, naamlik: * dat die doop ook nie losgemaak mag word van die eventuele geloof van die gedoopte persoon nie en daarom ten nouste verbind moet word aan 'n proses van geloofsvorming en geloofsgroei. (Sien As 2013 Notule, BI 30)*

Vir Rome is alle genadeverlening aan die sakramente te danke. Van die wieg tot die graf word die genade deur die sakramente die mens ingestort, vermeerder of herstel. Die pous het reeds in 1439 (Dekreet 695) (vry vertaal) verklaar: “Deur die doop word ons geestelik wedergebore; : deur die vormsel (by ons is dit die belydenis van geloof) word die genade in ons vermeerder en word ons in die geloof bekragtig; ons word deur die goddelike voedsel van die Eucharistie (nagmaal) wedergebore, versterk en gevoed; indien ons deur sonde 'n siekte van ons siel opdoen, word ons deur die boete genees; ons word geestelik en liggaamlik deur die laatste oliesel geestelik genees na gelang van wat vir ons gees nodig is; deur die ordening en deur die huwelik (van die priesters) word die kerk regeer en op 'n geestelike manier vermeerder groei die kerk liggaamlik.”

Die Roomse Kategismus (II 1, 6) sê dit so: “Het sacrament is een aan de zintuigen onderworpen zaak, die krachtens Gods instelling het vermogen heeft de heiligheid en gerechtigheid te betekenen en te bewerken.” Teenoor Rome leer die Hervormers dat die Here die sakramente by die Woord van die evangelie gevoeg het. Dit beteken dat die Woord genoegsaam of voldoende is. Nie die sakrament nie, maar die Woord is die genademiddel by uitnemendheid. God se Woord is skeppingsmagtig: die Woord van God het die vermoë om geloof, heiligheid en geregtigheid te bewerk wanneer dit geglo word.

Reeds Augustinus het gesê: Nie die sakrament nie, maar die Woord regverdig; ons word geregverdig nie omdat die sakramente bedien word nie, maar omdat dit geglo word. Vandaar stelling 38 (van die 95 stellinge) van Luther: “Glaubst du, so hast du; glaubst du nicht, so hast du nicht” (vry vertaal: “Wat jy glo, het jy!).

Die Nederlandse Geloofsbelydenis leer duidelik dat die sakramente “...sy beloftes aan ons ... beseël...” en dat die Here dit “... by die Woord van die evangelie gevoeg (het) om vir ons uitwendige sintuie des te beter voor te stel wat Hy ons deur sy Woord te kenne gee ...”. Omdat die Woord genoeg is, sê die Nederlandse Geloofsbelydenis dat “ons goeie God, omdat Hy rekening hou met ons stompsinnigheid en swakheid, die sakramente vir ons ingestel het...” Dit is eintlik 'n skande dat ons die Here God nie op sy Woord wil neem nie! Ons is inderdaad stompsinnig, of as jy sag oor ons wil oordeel, swak.

Daarom dat Luther ook sê dat die nagmaal in 'n sekere sin 'n baie weelderige maaltyd is. Die geykte gereformeerde uitdrukking lui dat die sakramente tekens en seëls van God se beloftes aan ons is waarmee Hy ons voed en versterk vir die ewige lewe:

*Dit is tekens vir ons ander sintuie: in die Woord hoor ons, in die sakramente sien ons, proe ons, ruik ons, tas ons.

*Dit is seëls wat die Here onderaan sy beloftes aan ons plaas. Daarmee bekragtighy – hy lê as't ware 'n eed af (sien Heb 6:13) – dat sy beloftes waar en waaragtig is vir ons.

Dit is nou sonder meer duidelik dat die sakramente ons geestelik voed en versterk vir die ewige lewe. Uit bogenoemde is dit voorts baie duidelik dat die Handelende Subjek by die bediening van die sakramente die Here self is. In die bediening van die sakramente gee die Here inderwaarheid Homself aan ons en ons is bloot die ontvangers daarvan. Die feit dat ons móét glo dat die Here Homself aan ons meedeel, maak ons nie nou die handelende subjekte nie. Ons geloof is as't ware net 'n leë emmer waarin God sy genade stort. Ons kan selfs so ver gaan as om te sê ons is nie handelende subjekte nie, maar passiewe ontvangers.

Hierteenoor lê die Anabaptiste alle klem op die subjektiewe ingesteldheid van die mens en ken beswaarlik die objektiewe heilshandeling van die Here in die sakramente. In hulle verstaan van die sakramente is die gelowige die handelende subjek: jy laat jou doop omdat jy gehoorsaam is en jy gebruik die nagmaal omdat jy daarmee die dood van die Here verkondig. Die gebruik van die sakramente is vir hulle van begin tot einde 'n daad van die gehoorsame siel.

4. WOORD EN SAKRAMENT, DOOP EN NAGMAAL

Wie oor die sakramente nadink, moet daarmee rekening hou dat daar 'n geskiedenis van tweeduisend jaar daaragter sit. Al die nuanses wat as gevolg van nuwe beklemtonings, herinterpretasies en die ontstaan van nuwe 'denkskole' meegeklank het in die gesprekke rondom die sakramente, het die oorlewering in die verband gekompliseer. In die Skrif self is daar met betrekking tot die doop alreeds apologetiese tendense aan te dui wat niks anders kan beteken as dat daar toe reeds konflik van interpretasie was nie.² Ook wat die nagmaal betref, is daar byvoorbeeld kritiese opmerkings oor die Nagmaalspraktyke in Korinthe. Hierdie toedrag word onmiddellik herlei na 'n gebrekkige verstaan van die verhouding tussen Christus en sy gemeente en die daarmee-samehangende verhoudinge tussen gelowiges onderling. In wat volg, poog ons om die saaklike samehang van die sakramente kortliks te verken ten einde die 'toegevoegde waarde' uit te lig wat die verrekening van die twee se onderlinge aangewesenheid op mekaar inhou. Ook in die verband geld dat verstaanshulp tegelyk bestaanshulp is.

5. DIE SAKRAMENTE: IN DIE 'BEDDING' VAN DIE OORLEWERINGSGEMEENSAP

Die doop en Nagmaal is histories te ken uit die kerklike praktyk van die Woordverkondiging en die sakramentsviering nog voordat nadenke daaroor skriftelik vasgelê is. Die historiese verbintenis tussen Woord en sakrament is nie maar 'toevallig' nie; dit is intrinsiek van aard; die sakrament is nie bloot 'n verduidelikende addendum by die Woord nie, maar die sigbare gestalte van die Woordgebeure!³ Sonder die sakramentsviering is die Woord abstrak, sakramentsviering sonder die

² 1 Petrus se opmerking dat die doop nie die afwassing van die vuil is nie, maar die bede tot God om 'n skoon gewete.

³ Die Gereformeerde belydenisskrifte verstaan die sakramente deurlopend as tekens en seëls van God se belofte. Daarom is die sakrament 'n modus van die verkondiging. Die sakrament het nie 'n 'eie lewe' los van die Woordgebeure nie, maar is deel van die Woordgebeure self. As betuiging, bevestiging, versekering van die heil, is die sakrament tegelyk viering van die heil. As seël en teken is die sakrament daarom nie minimalisties 'bloot simbool' en pedagogiese ritueel nie, maar letterlik 'simbool' in verwysende en partisiperende sin. Binne die konteks van die Woordgebeure en 'binne' die korrelasie van Woord en geloof, is die sakramente 'n dimensie van die Woordgebeure en as sodanig sigbare, performatiewe taalgebeure.

Woord op sy beurt rite sonder rigting en intensie. Hierdie 'twee-eenheid' van Woord en sakrament geskied gebeurend binne die kerk as geloofsgemeenskap (gemeenskap van die heiliges binne die gemeenskap van heil) ... met die oog op die wêreld⁴. Dit is so dat die NT tendensliteratuur is: kontekstueel en gerig op die eksistensiële vroeë en heersende toestande van gemeentes. Nêrens in die NT vind ons 'n uitgewerkte leerstuk oor die doop of gesistematiseerde nadenke oor die Nagmaal nie. Binne die verskillende oorleweringsgemeenskappe het die (wan)praktyke van die doop en die nagmaal verdere nadenke gestimuleer wat daarop uitgeloop het dat gemeentelike praktyk en geloofsverstaan binne 'n 'aangesuiwerde' teologiese raamwerk aan die orde gekom het.⁵

6. WOORD EN SAKRAMENT

Ons het reeds daarop gewys dat woord en sakrament onlosmaaklik saamhang. Die heil wat verkondig word en in-der-daad meegedeel word in en deur die Woord, word in die sakrament teenwoordig gestel (vierend uitgewys as teenwoordige werklikheid).⁶ In hierdie sakramentele aanwysing gaan dit om die kern van die Evangelie – God se daad van liefde tot redding van die wêreld in die lewensorgawe van Sy Seun. Daarom gaan dit in die sakramente primêr om wat God gedoen het; daarom is die trinitariese spreiding en die fokus op die kruis(gebeure) onmiskenbaar in die middelpunt.⁷ In Paulus se samevatting van die kern van die prediking noem hy dit die woord van die kruis. En die elemente van die sakramente (water, brood en wyn) lê hierdie kern van die prediking, die lewensorgawe van Christus, uit as die Bron van heil vir die wêreld. 'n Mens sou nog meer toegespits kon sê dat die sakramente van doop en nagmaal hulle diepste sin vind in die 'uitleg' van die Sakrament van die Godsontmoeting, Jesus Christus.

7. DIE VERHOUDING TUSSEN DOOP EN NAGMAAL

In die lig van die sakramentele teenwoordigstelling van die (een, ongedeelde) heil, is die vraag na die verhouding tussen doop en nagmaal eintlik te verwagte. Hoe sou die twee sakramente saamhang? Laat hulle onderlinge aangewesenheid op mekaar iets van die 'grammatika', iets van die spraakreëls van die geloof en mitsdien van die heil duidelik word? Eberhard Jüngel praat graag van die sakramente as geïnstitusionele Godservarings. As Godservarings is dit heilservaring, ervaring in die sin van meegeneem-word deur die een, enige God in die trinitariese rykdom van Sy eie bestaan ... wat oop is na die mense toe. Dit is die een heil wat 'ervaar' word en ter sprake kom vanuit verskillende perspektiewe. Die swaartepunt van die doop as genadige insluiting, as inkorporasie in die liggaam van Christus, waarvan Hy die Hoof is, het die belangrike ondertoon dat jy/ons ingedoopt is in die een heilige algemene Christelike kerk van die eeue!⁸ Ons 'eie' doop laat ons deelhê aan die doop waarmee die kerk van die eeue gedoopt is.⁹ Die gemeente, diegene wat by geleentheid die eersteling van die nuwe wêreld genoem word, vind kragtens Gods werk 'n nuwe tuiste – dit is

⁴ Let op die sterk missionale motief wat ter sprake is in die sakramentsviering as viering van die heil. Vgl Matt 28 en die Nagmaalsformulier'.

⁵ Dink in die verband aan die verskille tussen die Pauliniese en 'Lukanese' doopverstaan met Lukas se skematisering van die heilsgeskiedenis.

⁶ Streng gesproke stel die sakramente nie die Lewende Heer teenwoordig nie, anders om. Omdat Hy die Teenwoordige is, word water, brood en wyn sakramentele heenwysing /aanduiding/versekering van Sy teenwoordigheid.

⁷ Moltmann praat van die doop as die praxis van die Triniteitsleer.

⁸ Hierdie eienskappe van die kerk (eenheid, heiligheid, katolesiteit, Christelikheid) hang elkeen op besondere wyse met die doop saam. Die etiese appél van die doop is immers om vanuit die verbondenheid aan Christus nuut te leef! Presies dieselfde is waar van die nagmaal; die notae ecclesiae word sigbaar vergestalt waar gelowiges rondom die tafel van die Here saam is.

⁹ Hierdie beklemtoning van die korporatiewe lê lynreg teenoor die laat-moderne Westerse individualisme en die ego-sentriese instelling van 'n verbruikerskultuur.

kragtens hierdie werk van God dat die kerk 'n kosmies-eskatologiese teken word/is van die vrede, die herskepping wat kom!¹⁰ Wie 'ingedoop' is in hierdie nuwe 'werklikheid' waarvan Christus die Hoof is, kan prinsipieel gesproke nooit weer as verenkelde ter sprake kom los van God, van Sy genadige verbintenis aan ons en van die geloofsgemeenskap nie. Teenoor die hooplose veroudering en verenkeling ('incurvatus in se ipsius', die inbuig in sigself, soos Luther by geleentheid oor die sonde sou praat) is die tog/reis wat meegemaak word rondom die nagmaalstafel die ervaring van nuwe syn as gemeenskapssyn. Vanweë ons behorendheid aan die Here kragtens ons ingedoop-wees as lede-mate van die liggaam van Christus, behoort ons ook aan mekaar. Wat ons kragtens ons gemeenskaplike doop is, vier ons rondom die Nagmaalstafel as een en dieselfde saak, (heil van Godswê) maar vanuit verskillende perspektiewe. Wat ons van Godswê in Christus het, moet ook in onself tot vrug kom; Gods werk ter wille van ons (pro nobis et extra nos) word ook Gods werk in ons (in nobis). Die inisiatief bly in Gods hand, maar Sy werk neem ander 'kontoere' aan. Só werk Hy in ons dat ons in vryheid en van harte begin saamwerk. Nie samewerking sodat Hy ons moet red nie, maar samewerking omdat Hy ons om Christus ontwil reeds Syne gemaak het. In hierdie samewerking, die mee-doen met God vanuit die gemeenskap met Hom (en met mekaar), herken ons die ruimtes van ons vryheid en strek ons ons gemeenskaplik daarna uit! Rondom die Nagmaalstafel bot en bloei die eerste vrug van die nuwe wêreld; onderlinge liefde, eenheid¹¹, versorging, mededeelsaamheid en vreugde oor die gemeenskaplike hoop; dit vier ons verkondigend ... todat Hy kom!

8. SAMEHANG VAN DIE SAKRAMENTE EN AARD VAN DIE HEIL

Sê die samehang van die sakramentele perspektiewe op die werk van God ter wille van, in en deur ons iets oor die aard van die heil? Inderdaad. Die nuwe lewe is syn-in-ontvangs, en daarom pas die eucharistia, die dank aan God met hart en mond en hande by ons. Selfs hierdie dankbaarheid het ons nie in onself nie, daarvoor moet ons oë telkens weer oopgemaak word, sodat ons hoe langer hoe meer die diepte van die barmhartigheid van die Here sal aanbid deur Hom te dien met ons hele lewe.

Waar en wanneer behoort ons hierdie heil-van-Godswê te vier? Oral en altyd! Die heil moet vierend geleef en lewend (d.i. konkreet beliggaam) gevier word: eties, prakties, liturgies, sakramenteel, misties, samevattend, in die erediens van die lewe! Maar nie deur te herdoop nie!! Herdopery krap die 'sintaksis' van die groot gesprek tussen hemel en aarde deurmekaar. Dit val God in die rede onder die voorwendsel dat jy baie mooi wil luister na wat Hy sê. Die (sakramentele) ruimte van die viering van die doop as viering van die heil is die nagmaalstafel, en dit so dikwels as moontlik! Die toegee aan die matelose individualisme van die moderne tyd, die verwaarlosing van die nagmaal in Protestantse geleedere en die gevolglike 'verwydering' tussen die sakramente, is van die belangrikste redes hoekom ons tans 'n krisis rondom die doop beleef. Die in-gebruik-neming van 'maatreëls' wat op gespanne voet staan met die aard van die heil soos dit konfessioneel verwoord is, sal nie die antwoord wees aan die hand waarvan ons teruggelei kan word om weer by die Begin te begin nie.¹² Bovermelde oorvleuel in 'n groot mate met die besorgdheid wat in 'n beskrywingspunt van die NG Gemeente Vryheid-Wes verwoord word.¹³

¹⁰ Vgl PF Theron se Ekklesia as kosmies-eskatologiese teken

¹¹ Uit baie druiwekorrels een wyn en uit baie koringkorrels een brood... sê die ou Nagmaalsformulier

¹² Enige rituele wat verwydering tussen die sakramente tot gevolg het, behoort ten alle koste vermy te word. So ook praktyke wat suggereer dat dit in die sakramente primêr gaan om dit wat ons doen.

¹³ Bg opmerking hang saam met ATLAS se beoordeling van en antwoord op 'n beskrywingspunt ontvang van die gemeente Vryheid-Wes in verband met doopherrinnering en rituele. Die volledige antwoord lui as volg:

1. Die Algemene Sinode neem kennis van hierdie beswaar van die gemeente oor doopherrinnering, en gee die gemeente toe op die teologiese beredenering dat die doop en nagmaal nie deur ander geleenthede vervang

9. SAKRAMENTE EN SOSIALE ETIEK

Ons het vroeër daarop gewys dat die sakramente sigbare prediking (Woordgebeure) is. As sodanig deel dit 'n karaktertrek met die kerugma, dit word 'Zeitansage', dit roep die tyd uit, sê hoe laat dit is. Die Evangelie is 'n 'tydwoord', dit sê dat die oue verby is en die nuwe gekom het. Presies so die sakramente. 'Julle is gedoop' is die uitroep van die aankoms van die nuwe tyd! Moet dus nie langer soos heidene lewe nie. Net so roep die nagmaalsviering op tot geleefde eenheid, tot sin vir versorging, medelye en geregtigheid in 'n konkrete situasie.¹⁴ In die saaklike samehang van die sakramente (as tydwoord-gebeurtenisse), word die kerk as geloofsgemeenskap getrek deur die toekoms, beter, deur die Toekomende; die lotsverbondenheid met Christus in Sy opstanding het ons reeds in Hom maar nog nie voltooid in onself nie (Rom 8) en die memoria passionis hou net aan todat Hy kom. Waar die sakramente nie meer hierdie sin vir hoe laat dit al is (Rm 13:11) wakker roep nie, nie meer eskatologiese 'tydsaanduiding' is nie, daar kan dit ook nie meer egte viering van die heil wees nie.

Beide doop en nagmaal is tegelyk vierende terugkruip in die eskatologiese geskiedenis van die heil én hoopvolle instap in die vervullende toekoms van die Here. In beide gevalle van die doop en die nagmaal, word hierdie perspektief konkreet uitgelig; '... en kyk, Ek is met julle tot aan die voleinding van die wêreld ...' wanneer ek die nuwe wyn sal drink in die basileia van my Vader.

10. 'N WEG UIT DIE EENSAAMHEID?

Waarheen nou? Terug na die verkondiging en viering van die werklike teenwoordigheid¹⁵ van die Lewende en Lewendmakende God ... todat Hy kom. Die plek, die locus van hierdie viering, is nie in die hemel 'sodat jy moet opklim soontoe' of die onderaardse dieptes 'waarna jy moet afdaal' nie, maar in die aangryping van die nabye Woord (die nabyheidsgestalte van die Here) wat in jou mond en in jou hart is, die Woord wat aan ons verkondig is en steeds word. Die weg uit die eensaamheid begin in die gemeenskap van die gelowiges ... rondom die kombuistafel waar ons vir ons kinders vertel wat dit beteken dat ons as huisgesin (saam met ander gelowige gesinne) die merkteken van God se liefde dra en daarom Syne is vir tyd en ewigheid. Die sakrament rondom die nagmaalstafel se gloed moet die erediens van die lewe (rondom die kombuistafel ... en oral waar God ons aantref) verlig en rig. In die huis se fotogalery met momentopnames van die denk- en herdenkingswaardige, moet – by wyse van spreke – die doopseels (die kinders en die ouers s'n) hang! Die troos van die

mag word nie. Tog meen die Sinode dat die beswaar hoofsaaklik gegrond is op 'n interpretasie van 'n woord (ritueel) in die besluite wat die bedoeling daarmee vër te bowe gaan. Die formulering het bedoel dat daar toepaslike geleenthede geskep sal word vir viering van die heil in Christus.

2. Die Algemene Sinode het begrip daarvoor dat sommige lidmate en gemeentes op teologiese gronde ongemaklik is oor die besluite van die 2011-Sinode rondom die erkenning van kerkrade se hantering van doopvieringspraktyke as addisionele geleenthede. Derhalwe wil die Sinode kerkrade opnuut oproep om ondubbelsinnig die regsinnige gereformeerde teologie van die sakramente te leer en in gemeentes te praktiseer.

3. Die Algemene Sinode besluit om "dooprituele" te ontmoedig omdat doopherrinnering deel is van elke doopgeleentheid. Lidmate moet leer leef uit hulle doop. Die Algemene Sinode besluit dat oor doop en nagmaal dieper gepreek en nagedink moet word as viering van die heil in Christus. Die simboliek en eenvoud van die doop en nagmaal moet opnuut ontdek/ervaar word.

4. Lidmate wat die behoefte het om groot gedoop te word, of wat hulle reeds laat herdoop het, behoort pastoraal begelei te word om saam te soek na die beleving van die wonderlike genade en heil van God. Leraars behoort meer moeite te doen om in die bediening van die sakramente mense aan te spreek.

¹⁴ Dink aan die wanpraktyke by die nagmaal in Korinthe, die versteurde verhouding tussen ryk en arm, die in-gebreke bly om die liggaam van die Here te onderskei.

¹⁵ **Die praesentia realis Christi mag nie beperk word tot 'n spesiale vraag m.b.t. die Nagmaal nie. Dit is voluit te handhaaf wat die Woordverkondiging en die doop (!) betref.**

Evangelie moet aan ons kinders 'uitgelê' word – in jou lewe moet hulle sien wat die belofte, die erewoord van die Here aan mense doen! Egte reformasie begin in die huis!

Die krisis rondom kerk en sakrament, rondom samelewing en sosiale verantwoordelikheid, het ook in die huis begin – in die afwesigheid, die swye, die lewensinstelling van verabsoluteerde individualisme, hedonisties afgestem op die hoogs moontlike vervulling van die vlietende begeerte. In die innerlike verlatenheid van kinders (en grootmense!) wat aan hulle eie genade oorgelaat word om te gryp na elke halm wat (dalk) die belofte dra van lewensbevestiging, van onvoorwaardelike aanvaarding, van egte selfskenkende sorgsaamheid, behoort die geloofsgemeenskap in al die gestaltes van same-syn (gesin, wyk, gemeente) 'uitstralingskerne' van hoop en troos te wees. Die 'mandaat', die aanmoediging, die oproep daartoe, is die doop waarmee die kerk van die eeue (en dus ook ons!) gedoop is, die doop wat ons telkens sáám vierend beaam as ons oor die nagmaalstafel na mekaar en na die wêreld kyk.

+++

2015

Uit die AS 2015 Agenda, Bladsy 251:

3.3 DOOP EN DOOPVIERING

3.3.1 Die Algemene Sinode van 2011 het onder meer soos volg besluit:

1. Die Algemene Sinode bevestig ons gereformeerde oortuiging dat die Verbondsdoo uitdrukking gee aan die grondwaarheid van die Evangelie dat God se genade en trou te alle tye ons gelowige aanvaarding daarvan voorafgaan en selfs omsluit.
2. Die Algemene Sinode vra daarom kerkrade en predikante om die gereformeerde verstaan van die Verbondsdoo met oortuiging en deernis te verduidelik en te bevestig, ook aan lidmate wat ander oortuigings oor die doop huldig.

Uit die AS 2015 Notule, Bladsy 82 (Die tersaaklike word hier weergegee):

BELYDENISDOOP (B.6 bl 436, T.12.1 pt 1.7, Notule Dag 6 pt 4)

- 1.7.1 Die Algemene Sinode herbevestig weereens al die jongste besluite (2011; 2013) oor die doop wat die standpunt van die NG Kerk as Gereformeerde kerk tot uitdrukking bring en wys hiermee die gravamen af.
- 1.7.2 Die Algemene Sinode versoek sinodes om die noue samehang van die sakramente (doop en nagmaal) deurlopend onder aandag van gemeentes te bring, waarin die genade-karakter van die evangelie onomwonde verkondig word (raadpleeg studiestuk van 2013 in hierdie verband).
- 1.7.3 Die Algemene Sinode besluit om nie weer die moontlikheid van 'n sogenaamde belydenisdoo (wat in die praktyk soos versoek, nie anders as 'n her-doo verstaan kan word nie) verder te oorweeg nie.